

ЛЕКЦІЯ

СУД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ПЛАН:

1. Створення та еволюція правового статусу судових установ Європейських співтовариств.
2. Еволюція правового статусу Суду Правосуддя та Загального Суду ЄС.
3. Юрисдикція Суду Правосуддя ЄС; види позовів.
4. Загальний Суд: склад, порядок формування, строк повноважень, структура.
5. Захист права ЄС в Суді ЄС: прямі і непрямі провадження.
6. Провадження проти інститутів, що ухвалюють незаконні правові акти ЄС: підстави ініціювання, суб'єкти, порядок розгляду.
7. Провадження проти бездіяльності інститутів ЄС: підстави ініціювання, суб'єкти, порядок розгляду.
8. Преюдиційне провадження.

Суд Правосуддя був створений на підставі ст. 85 Договору про заснування ЄСВС 1951 г. З утворенням Європейського економічного співтовариства і Євратому був створений єдиний для них Суд Європейських співтовариств.

- За ст. 31 діяльність Суду спрямована на тлумачення та застосування даного Договору,
- За ст. 33 До суду могли звертатись держави-члени або Рада Міністрів щодо визнання нелегітимними рішень або рекомендацій Високого Керівного органу. Підставою такого позову могли бути відсутність у останнього компетенції приймати оскаржуваний акт. Порухення процедурних вимог, порушення положень Договору про ЄСВС або інших норм, а також зловживання владою;
- Окрім держави-члена або Ради Міністра до Суду могли також звертатись підприємства або асоціації, якщо рішення або рекомендація є актом індивідуального характеру та адресується позивачеві та за умови що такий акт зачіпає їх інтереси.
- За ст. 38 існувала можливість оскарження актів Ради Міністрів. Позивачами в такому випадку могли бути держави-члени або сам Високий керівний орган. підстава – відсутність у інституції компетенції приймати акт або порушення процедурних вимог.

Новелою Договорів про Економічне співтовариство та Євроатом стало те, що у наднаціональних структур співтовариств виникла реальна можливість здійснювати контроль за діяльністю держав-членів. Так, якщо Комісія ЄЕС вважає що держава член порушує зобов'язання за установчими актами то вона може ініціювати позов перед Судом ЄС. Хоча цьому позову і мала передувати спроба врегулювати ситуацію поза судом.

Згідно ст. 145 Договору про Євроатом якщо Комісія вважає що особа або підприємство порушили положення установчого договору то вона пропонує державі-члену під юрисдикцією якої перебуває порушник накласти на них санкції відповідно до національного законодавства. Якщо відповідна держава не вживає необхідних заходів у запропонований комісією строк остання може звернутись до Суду для офіційного визнання винною в порушенні.

Головним надбанням Римських договорів став механізм внесення преюдиціальних рішень за запитом національних судів (ст. 150 про Євроатом і ст. 177 про Економічне – Суд ЄС має юрисдикцію виносити преюдиціальні рішення що стосуються тлумачення Договорів, дійсності та тлумачення актів інституцій та тлумачення статутів органів, якщо статuti таке передбачають.

Набуття чинності **ЄСА 1987 р.** стало можливим створення Суду першої інстанції. Суду першої інстанції, заснованого рішенням Ради № 88/591 від 24 жовтня 1988 р відповідно до Єдиного європейського акту. Він кваліфікувався як допоміжна інстанція Суду Європейських співтовариств, покликана розвантажити останній від розгляду певних категорій справ і поліпшити процес судочинства. Зазначені цілі були багато в чому досягнуті, проте вирішити проблему повністю не вдалося протягом 90-х рр. ХХ ст.

Маастрихтський договір на 2 нові опори юрисдикція суду не розповсюджувалась, а були посилені лише можливості Суду щодо контролю за діяльністю більш широкого кола суб'єктів у рамках тих самих процедур що існували до цього. Суд отримав юрисдикцію контролювати законність актів не тільки Ради а й актів, прийнятих спільно ЄП і Радою та ЄЦБ.

З прийняттям **Амстердамського Договору** юрисдикція Суду частково поширилась на третю опору (надалась можливість вносити преюдиціальні рішення щодо дійсності та тлумачення рамкових рішень, рішень щодо тлумачення конвенцій, розроблених в рамках поліцейського та судового співробітництва держав-членів у кримінальних справах . Суд Правосуддя отримав можливість здійснювати контроль законності рішень Союзу в сфері боротьби зі злочинністю за позовами поданими державою-членом або

комісією. Але юрисдикція в цій опорі була частковою, оскільки з неї **був виключений контроль** за дійсністю та пропорційністю операцій, що проводяться поліцією чи іншими правоохоронними службами стосовно підтримання правопорядку та захисту внутрішньої безпеки. Приватні особи не могли оскаржувати акти які приймалися в рамках третьої опори. А на 2 опорі юрисдикція суду зовсім не поширювалась.

Найсуттєвішим новаторством **Ніщцького Договору** – є можливість створення при СПІ спеціалізованих судових палат з окремих видів позовів так було створено **Трибунал з питань публічної служби ЄС** у зв'язку з чим відбувся перерозподіл юрисдикції всередині судової системи. Така палата могла створюватись одногосним прийняттям рішення Радою на пропозицію Комісії після консультації з ЄП. Трибунал проіснував до 1 вересня 20016 року.

До Ніщцького Договору держави-члени додали декларацію номер 13 в якій звернулись з проханням до Комісії висунути пропозицію створити судову палату яка б була компетентна розглядати спори між Співтовариством та його службовцями. Комісія внесла пропозицію в 2003 році, Рада прийняла рішення в 2004. Перше засідання трибуналу 2005. Перше рішення 2006 року. (сьогодні ст. 257 ДФЄС). на підставі 257 ЄП і Рада ЄС За пропозицією з Комісією та проведення консультації з Судом або на запит Суду після консультації з комісією - можуть створити спеціалізовані суди при Загальному Суді.

Набрання чинності **Лісабонським Договором** в якості загального найменування європейських органів правосуддя **введено нове поняття** «Суд Європейського Союзу», яке використовується установчими документами в специфічному сенсі, а саме **як збірне поняття**. Так Суд першої інстанції перейменовується в Загальний Суд. І під «Судом Європейського союзу» розуміється **Суд Правосуддя, Загальний Суд і спеціалізовані суди**.

Тож Суд ЄС комплексне поняття

ЄСПЛ – не входить у судову систему ЄС. Приєднавшись до ЄКПЛ – не увійде (не переглядає рішень інших судів). Однак Суд ЄС активно використовує практику ЄСПЛ!

Національні суди держав-членів – не входять, немає субординації (елемент МО!). Суди ЄС не переглядають і не скасовують рішень нац. судів. Вони не тлумачать норму нац. права.

Співпраця з судами ЄС відбувається через преюдиціальну процедуру – ст. 267 ДФЄС.

В судовій системі відсутня інстанційність в класичному розумінні. Загальний Суд виступає апеляційною інстанцією щодо Спеціалізованих трибуналів, а Суд правосуддя апеляційною інстанцією щодо Загального Суду.

Рішення спеціалізованих трибуналів можуть бути оскаржені з правових підстав до Загального суд. А Рішення Загального Суду до Суду Правосуддя.

2. Склад судів ЄС. Вимоги до осіб, що можуть бути призначені суддями та генеральними адвокатами

Згідно ст. 19 ДЄС До складу Суду входить один суддя від кожної держави-члені. Суддям допомагають Генеральні адвокати

До кладу Загального Суду входить **що найменше один суддя** від кожної держави-члена.

Вимоги до суддів та генеральних адвокатів (ст. 253 ДФЄС): Судді та Генеральні адвокати Суду добираються з осіб, чия незалежність є поза сумнівом і які володіють кваліфікацією, необхідною для призначення на найвищі судові посади в їхніх країнах, або які є юристами визнаної компетентності (професори); вони призначаються за спільною згодою урядів держав-членів строком на шість років після проведення консультацій із колегією, передбаченою у статті 255.

До складу колегії входять сім осіб, що добираються з поміж колишніх членів Суду та Суду загальної юрисдикції, членів національних вищих судів та юристів визнаної компетентності, одна особа з яких пропонується Європейським Парламентом. Рада ухвалює рішення, що встановлює правила роботи колегії, та рішення про призначення її членів. Колегія діє за ініціативою Голови Суду.

Генеральні адвокати – 11 (6 гарантовано призначаються від найбільших держав: Німеччини, Франції, Великої Британії, Італії, Іспанії + Польщі new, інші – в порядку ротації). Часто ех судді!

Генеральні адвокати – не класичні адвокати, не захищають сторін (захищають загальноєвропейські інтереси). Проводять не залежно від суду паралельне розслідування та дають мотивований висновок у справі. Гарантія максимально об'єктивного розгляду справи. **Висновок не є юридично**

обов'язковим для суду, проте враховується! І він публікується разом з рішенням Суду (це здійснюється для того щоб продемонструвати всі погляди на ту чи іншу проблему). У нескладних справах не залучаються.

Вищою посадовою особою Судів ЄС є **голова**, який обирається суддями зі свого складу строком на **три роки** (посаду Голови Суду, як правило, неодноразово продовжуються). Голова здійснює керівництво діяльністю Суду і його апарату, розподіляє справи між палатами, може виробляти з'єднання справ, якщо вони стосуються одного і того ж предмета. Він володіє також важливим правом приймати попередні заходи у справі і припиняти своїм визначенням дію оскаржуваних актів ЄС (до винесення Судом рішення по суті).

З числа генеральних адвокатів судді на один рік обирають **Першого генерального адвоката**, в завдання якого входить розподіл надходять справ між цими членами Суду з метою підготовки мотивованих висновків.

Хто такий Грефьє???

В якості допоміжного посадової особи Суд призначає на шість років свого секретаря (**Грефьє**), який на відміну від Голови та Першого генерального адвоката не входить до складу цього інституту. Функції секретаря зводяться до наступного:

- по-перше, сприяння правосуддю (забезпечує отримання та передачу всіх документів у справах, в тому числі позовних заяв, розсилку повісток, ведення протоколу, є «хранителем печаті» Суду);
- по-друге, адміністративні функції. Як завідуючого канцелярією секретар здійснює поточне керівництво апаратом Суду. Його співробітники (близько тисячі чоловік) безпосередньо підкоряються саме секретарю.

- Загальний суд – 47 суддів (з 01.09.2016, а з 2019 р. – 56 суддів, по 2 від кожної держави), (зараз без ГА). Вказівка в установчих актах **щонайменше** дала можливість збільшити кількість не по одному, а фактично по 2 судді від кожної держави члена. Це відбулось у зв'язку з ліквідацією Трибуналу з публічної служби.

Щодо того як засідають Судді. Згідно ст.. 16 Статуту Суду ЄС

Суд Правосуддя формує палати, до складу яких входять **3 або 5 суддів**

Велика Палата складається із 15 суддів. Її очолює Голова Суду. Суд проводить засідання у складі **Великої палати** коли цього вимагає держава-член або установа Союзу, що є стороною у справі.

Суд проводить засідання у **повному складі**, якщо справу порушено з таких підстав: звільнення омбудсмена, комісара або позбавлення права на пенсію, звільнення члена рахункової Палати або позбавлення права на пенсію.

Згідно ст. 50 Статуту Суду Загальний Суд проводить засідання в палатах, що складаються з 3, 5 суддів, у складі великої Палати, у повному складі або одноосібно. Склад палат та розподіл справ між ними визначається Регламентом.

Рішення Суду є чинним лише якщо у розгляді справи бере участь непарна кількість суддів. У складі 3 або 5 суддів є чинним якщо їх приймають 3 судді.

У складі великої Палати лише тоді коли у засіданні беруть участь 11 суддів.

У повному складі є чинним лише тоді коли у засіданні беруть участь 17 суддів. (ст. 17 Статуту Суду)

3. Юрисдикція судів ЄС.

Розмежування підсудності справ між судами ЄС

- Юрисдикція судів ЄС – обов’язкова (як і в ЄСПЛ, не факультативна як в інших міжн. судах).

- Судам ЄС підвідомчі усі спори щодо застосування норм права ЄС. Виключення: Суд не має юрисдикції у справах у сфері закордонної і безпекової політики – ст. 275 ДФЄС. Отже, предметна юрисдикція судів ЄС є вужчою, ніж предметна компетенція ЄС.

Однак Суд ЄС може контролювати правомірність рішень, якими вводяться обмежувальні заходи проти фізичних та юридичних осіб (абз. 2 ст. 275 ДФЄС). Зокрема, державні діячі третіх країн (України), яким заборонено в’їзд на територію ЄС можуть оскаржувати такі рішення в Суді ЄС (вводилися проти керівників Придністров’я, Білорусі, Узбекистану... України???)

Розмежування **підсудності справ між судами ЄС** проводиться з урахуванням **характеру справи та складу сторін справи.**

Серед суб’єктів які можуть звертатись до Суду ЄС є такі, 3 групи:

1. **Привілейовані** (ЄП, РЕС, ЄК, держави-члени ЄС) – можуть захищати будь-які прерогативи і не зобов'язані доказувати, що вони зацікавлені в предметі оскаржуваного акту. Діє презумпція, що ці позивачі завжди мають інтерес у контролі за законністю актів ЄС.

Так, держава-член може оскаржувати акт інституту або органу, котрий адресований іншій державі, оскільки цей акт діє в правовому полі ЄС, а кожна держава-член є його безпосереднім учасником.

2. Друга група - **напівпривілейовані** позивачі – (Рахункова Палата, ЄЦБ, Комітет Регіонів) – оскільки вони можуть оскаржувати акти ЄС з метою захисту лише власних прерогатив. Вони повинні доказувати які саме прерогативи та яким чином порушенні.

3. Третю групу позивачів становлять **непривілейовані** позивачі (фізичні або юридичні особи та держави-не члени ЄС) – вони можуть подавати позови до Загального Суду лише проти рішення адресованого такій особі або проти рішення яке прямо або індивідуально зачіпають її, а також проти регламентів, які безпосередньо її зачіпають .

Фізичні та юридичні особи є непривілейованими позивачами. Їх здатність подавати позови обумовлена певними вимогами:

- якщо вони оскаржувати законність актів, такі акти повинні прямо й безпосередньо стосуються таких осіб і такі акти не повинні вимагати здійснення виконавчих заходів (не директиви!!!) (ст. 263 ДФЄС);

- якщо вони подають позов про бездіяльність інституцій, останні повинні бути зобов'язаними прийняти нормативний акт щодо такої особи (ст. 265 ДФЄС).

Види позовів:

1. Про невиконання державою – членом зобов'язань (ст. 259, 260)
2. Про аналювання (ст. 263)
3. Про бездіяльність (ст. 265)
4. Про договірну або позадоговірну відповідальність ЄС (договірну 272, 340; ст. 268)
5. Клопотання про преюдиціальний висновок (ст. 267)

Прямі провадження:

1. **Позови про порушення зобов'язань державами-членами** (ст. ст. 258-260 ДФЄС) (розгляд тільки в Суді Правосуддя).

Підстава – не імплементація директив; національне законодавство не відповідає праву ЄС, а також інші порушення членських зобов'язань.

Суб'єкти звернення – Європейська Комісія і держава член. Держава проти держави! Ст. 259 коли без діє комісія протягом 3 місяців для держави відкривається можливість внесення питання на розгляд Суду.

ЄК подає позов, перед цим заслуховування держави і рекомендації та строки для виправлення протиправної поведінки. Не виконала – до Суду Правосуддя. Визначає фіксований розмір штрафу (+ пеня):

- серйозність порушення (коефіцієнт 1-20)
- тривалість
- наскільки виплата штрафу є гарантією (превенцією) від наступних порушень (індивідуальний мінімальний розмір штрафу для держави-членів – Німеччина min 12,7 млн., Мальта – 180 тис. €)

Наслідки. Суд – зобов'язання вжити заходів щодо виправлення порушення + сплатити штраф + пеню за невиконання (в розмірі, що не перевищує визначеного ЄК)

Приклад: 2005 р. Франція – за недотримання законодавства ЄС у сфері охорони морських біологічних ресурсів та боротьби з браконьєрством – 20 млн. € + пеня 58 млн. € за кожні півроку невиконання!

Нагляд за виконанням – ЄК!

2) позови про анулювання (ст. 263 ДФЄС) до Суду Правосуддя (S звернення: держави-члени, ЄП, Рада ЄС, ЄК), а в Загальний суд (S звернення: фізичні/юридичні особи, непривілейовані) – загальне правило! Є виключення.

Підстава анулювання – (1) брак компетенції, (2) порушено процедуру прийняття, (3) порушено норму матеріального права ЄС у змісті нормативного акта.

Підстава : перегляд щодо правомірності законодавчих актів Ради, Комісії, ЄЦБ, окрім рекомендацій та висновків, актів ЄП, що мають на меті

правові наслідки для третіх сторін. Та правомірність актів служб і агенцій Союзу, що мають правові наслідки для третіх сторін.

Суд має юрисдикцію щодо встановлення факту браку компетенції, порушення істотної процесуальної вимоги, порушення Договорів або будь-якої іншої норми права, пов'язаної із застосуванням або зловживанням повноваженнями.

Ще одними суб'єктами є : За цих самих умов Суд має юрисдикцію щодо позовів **Рахункової Палати, ЄЦБ та Комітету регіонів** з метою захисту їх прерогатив. (напів привілейовані суб'єкти)

Наслідки : проголошення відповідного акту нікчемним. Тобто Анулювання регламентів, директив та рішень, крім рекомендацій та висновків (актів Ради ЄС, ЄК, ЄЦБ, Європарламенту, органів, агенцій) Зверніть увагу, що серед суб'єктів та актів не зазначена Європейська Рада

Приклади: юридична особа може оскаржити штраф щодо неї, який накладено ЄК за порушення антиконкурентного законодавства ЄС (Т-201/04 Microsoft v Commission, штраф 497 + 860 = 1,357 млрд €)

Національні центробанки – штраф ЄЦБ!

Скарги на рішення агенцій Союзу, що займаються реєстрацією прав інтелектуальної власності (відмова у реєстрації торгівельної марки) (дуже багато!)

Строк позовної давності – 2 місяці!

3) позови про бездіяльність (ст. 265 ДФЄС) (Суд Правосуддя (держави-члени, інституції...), Загальний суд (фізичні/юридичні особи, непривілейовані) – загальне правило! Є виключення.

Підстава – неприйняття нормативного акту, коли це вимагається. Не направлення акту фізичній/юридичній особі!

Позови проти ЄП, ЄР, Ради ЄС, Комісії, ЄЦБ, органи, агенції.

Обов'язково – перед поданням позову – звернення про бездіяльність до відповідної установи.

Якщо протягом 2 місяців немає результату – позов до Суду протягом наступних 2 міс!

Наслідки. Від інституції, чиє бездіяльність проголошена такою, що суперечить Договорам вимагається вжити заходів, необхідних для виконання рішення Суду ЄС.

4) позови про договірну та позадоговірну відповідальність ЄС

(підходить до питання на іспиті про відповідальність ЄС перед приватними особами!)

Договірна відповідальність ЄС (ст. 272, ч. 1 ст. 340 ДФЄС) – відповідальність за порушення контрактів (приватноправових договорів: оренди будівлі, підряду – ремонт будівлі установ ЄС, поставка обладнання тощо).

ЄС виступає як юридична особа!

Справа може розглядатися у Загальному суді, від ЄС діє – ЄК!
(представляє його в суді)

Обов'язковою **умовою** розгляду позову про договірну відповідальність ЄС в Загальному суді – наявність у контакті **арбітражного застереження** (що спори будуть вирішуватися у Суді ЄС), інакше в національних судах відповідної держави-члена.

Договірна відповідальність ЄС регулюється правом, що застосовується до відповідного контакту (часто обирають право Бельгії, оскільки в Брюсселі велика кількість інституцій (ЄК!), органів, агенцій ЄС).

Позадоговірна відповідальність (ст. 268, ч. 2 ст. 340 ДФЄС) – відповідальність ЄС перед приватними особами (фізичними/юридичними) за завдану шкоду його установами та службовцями під час виконання посадових обов'язків.

Умови позадоговірної відповідальності ЄС:

- 1) наявність неправомірних дій/бездіяльності з боку інституцій, органів та агенцій ЄС;
- 2) наявність шкоди у позивача;
- 3) причинно-наслідковий зв'язок між 1 і 2.

Якщо шкода завдана в рамках економічної політики ЄС, то позивач повинен довести, що порушення було достатньо серйозним.

Загальний суд!

Суд може присудити відшкодувати збитки, у т.ч. упущену вигоду + моральну шкоду.

Строк позовної давності – 5 років!

5) трудові спори –

Приклад: позов громадянина у зв'язку з не допуском його до конкурсу на заняття вакантної посади Єврокомісара.

Непрямі провадження (підходить до питання на іспиті «Захист права ЄС у державах-членах»)

1) преюдиціальна процедура (ст. 267 ДФЄС)

понад 70 % справ, що розглядаються Судом Правосуддя ЄС

Норми права ЄС є частиною національного права держав-членів. Відповідно вони повинні застосовуватися органами державної влади, а також бути основою для вирішення юридичних спорів на національному рівні. Загалом права, які надані правом ЄС, в переважній більшості випадків (99%) захищаються саме національними судами. Саме національним законодавством держави визначається, який суд (чи всі суди) держави повинні забезпечувати захист від порушень норм права ЄС та яким чином це повинно здійснюватися. Водночас національні суди повинні на недискримінаційній основі використовувати всі наявні національні засоби захисту для забезпечення реалізації права ЄС.

Однак норми права ЄС є складними за своїм змістом, у нормативних актах ЄС часто містяться досить загальні формулювання, зміст яких на практиці досить важко встановити. Часто національному суду досить важко правильно визначити зміст норми права ЄС та особливості її дії.

У зв'язку з цим в праві ЄС було запроваджено процедуру преюдиціальних запитів, за якою **національні суди держав-членів у разі, якщо вони відчують складнощі у тлумаченні і визначенні особливостей дії норми права ЄС, можуть звернутися за відповідним роз'ясненням до Суду Правосуддя ЄС.**

Є 2 основні види преюдиціальних запитів:

1) запити про тлумачення установчих договорів та інших нормативних актів ЄС (напр., іспанський суд, що вирішує справу на основі регламенту суду ЄС, не знає, як правильно трактувати його окремі положення);

2) запити про чинність нормативних актів ЄС (національний суд має підозру щодо невідповідності нормативного акта ЄС, на підставі якого вирішується спір, нормам установчих договорів. У результаті Суд Правосуддя може анулювати відповідний акт або дати відповідь, що такий акт відповідає установчим договорам ЄС)

Звернення з преюдиціальним запитом – **це право національних судів держав-членів. Однак воно стає обов'язком, якщо йдеться про національні суди, рішення яких не підлягають оскарженню (тобто вищі суди).** Однак національні суди не зобов'язані звертатися за преюдиціальним роз'ясненням коли відповідні положення права ЄС є для них чіткими і зрозумілими (визначають це суб'єктивно; на практиці можуть зловживати і не звертатися за роз'ясненням!!!!) або якщо тлумачення, що їх цікавить, вже було надано на запит інших судів.

У разі такого звернення:

- у національному суді розгляд справи призупиняється.
- національний суд звертається до Суду Правосуддя ЄС за роз'ясненням змісту норми права ЄС.
- Суд Правосуддя дає тлумачення норми права ЄС (максимально абстрактного характеру, щоб воно могло слугувати прецедентом і використовуватися в аналогічних справах) (Суд Правосуддя ЄС не розглядає справу по суті, тільки тлумачення, причому тлумачить лише норму права ЄС, а не національного права!!!) і направляє свій висновок національному суду.
- національний суд, отримавши висновок Суду Правосуддя, поновлює розгляд справи і виносить рішення з урахуванням висновку Суду Правосуддя.

Преюдиціальний висновок Суду ЄС в частині тлумачення норм права ЄС є **обов'язковим для національних судів усіх держав-членів.** З огляду на прецедентний характер преюдиціальних висновків, вони слугують основою однакового застосування норм права в судах усіх держав-членів (судді та будь-які інші юристи повинні слідкувати за змістом преюдиціальних рішень та вивчати практику судів ЄС).

Отже, суть преюдиціальної процедури – забезпечити правильне, **уніфіковане (однакове)** застосування норм права ЄС у національному праві усіх держав-членів. Така процедура сприяє однаковому застосуванню норм права ЄС на національному рівні і тим самим забезпечує захист норм права ЄС у національному праві держав-членів. Через преюдиціальну процедуру забезпечується співробітництво національних судів із судами ЄС.

Правова природа рішень Суду ЄС

Рішення Загального Суду можуть бути оскаржені до Суду ЄС протягом 2-х місяців. Рішення Суду ЄС є остаточними і оскарженню не підлягають.

Виключення. За яких умов сам Суду правосуддя може переглянути своє рішення. Ст 44 Регламенту Суду ЄС : існування нового факту, який за характером є таким, що дає підставу відкрити справу для перегляду. Та неможливість здійснення перегляду по закінченню 10 річного строку від дати коли рішення ухвалено.

- Рішення Суду Правосуддя ЄС не можуть бути оскаржені до жодного іншого міжнародного суду!!!

- Держави-члени ЄС зобов'язалися не піддавати спори щодо тлумачення і застосування положень установчих договорів жодним іншим способом врегулювання спорів, окрім Суду ЄС (ст. 344 ДФЄС). Тобто ні в Міжнародний суд ООН або інші міжнародні суди.

- Рішення судів ЄС є обов'язковими для виконання. Нагляд за виконанням рішень здійснює ЄК. Спеціальної виконавчої служби в ЄС немає.

Якщо проти держави-члена – та виконуються за нормами нац. законодавства. Звіт про це ЄК. Якщо не виконує – штраф ЄК і пеня!!!

- Рішення, висновки та ухвали судів ЄС публікуються в «Збірках Європейського Суду» (European Court Reports) усіма 24-ма офіційними мовами ЄС. Мова судочинства – французька (як правило!).